

THE ETHNIC AND CONFESSIONAL STRUCTURE OF THE BÂRGĂU COUNTY POPULATION

Timea-Melinda Darlaczi

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: In any scientific approach, whose main objective is that of evaluating the sustainability of a clear cut territory, the demographic component represents one of the pillars of sustainability in the organization of the territory. The present paper attempts to highlight the degree of sustainability of the demographic component, by analyzing the ethnic and confessional structure of the population. In order to analyze these indicators, there have been chosen 5 referential moments, the years 1850, 1900, 1930, 2000, 2011.

Between the two moments of analysis, 1850 and 2011, the ethnic structure of the population from this territory has undergone various transformations, as a consequence to the historical and geopolitical conditioning specific to this period of reference. Thus, what becomes obvious is the steadiness of the natives, the only reasons which determined the Romanians to leave their native places being the economical ones.

Until the 1930s, the Romanian population of this territory, about 90 % of the whole population, has been Orthodox or Greek Catholic, but the apparition of the Jews in this territory led to the emergence of Jewish religion followers. The data from the 2000 and 2011 census revealed the penetration in this territory of Protestant cults, mainly Pentecostals and Jehova's Witnesses, even in small and isolated villages, such as Strâmba.

Keywords: Bârgău County, ethnic sustainability, ethnic structure, confessional structure.

1. Introducere

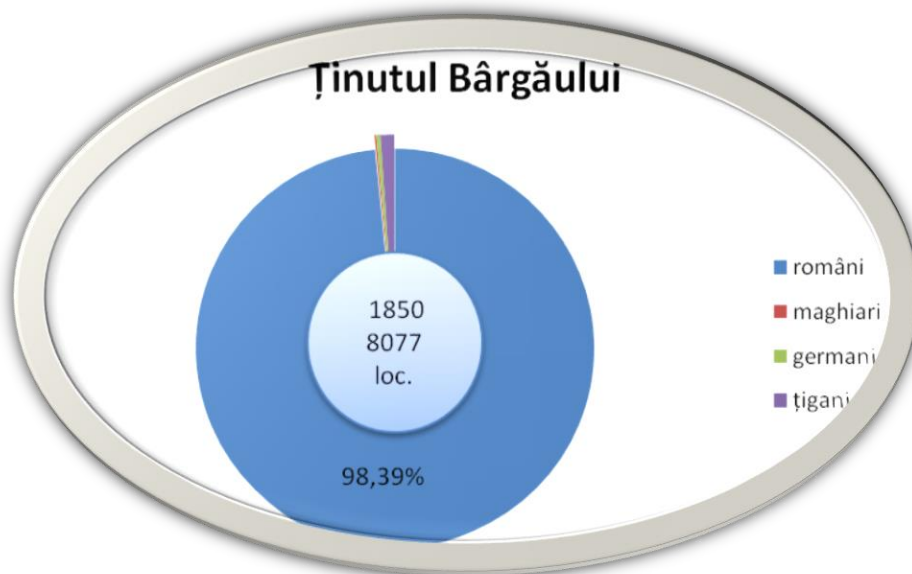
Obiectivul principal al acestei lucrări îl constituie reliefa viabilității componentei demografice, prin prisma *indicatorului de calitate* a populației din teritoriul celor patru UAT-uri (*Bistrița Bârgăului, Josenii Bârgăului, Prundu Bârgăului, Tiha Bârgăului*) care prin particularitățile lor fizico-geografice, socio-economice, etnografice și mentale au dat naștere sistemului regional de tip *ținut*, denumit în continuare *Ținutul Bârgăului*. Analiza acestor aspecte calitative ale populației are la bază categoriile de structură: *pe etnii și confesională*, a căror prelucrare ne oferă o radiografiere și o viziune clară asupra principalilor vectori ce caracterizează populația și punctează aspectele calitative, facilitând interpretarea complexă a peisajului geografic uman din acest teritoriu. Analizele, reprezentările grafice și cartografice au ca și suport teritorial de interpretare unitățile administrativ-teritoriale de bază, specifice României la acest moment *comuna și satul*, respectiv sistemul regional al spațiilor mentale de tip *ținut*.

2. Structura etnică

Apartenența etnică a unei comunități reflectă de fapt apartenența acesteia la un set comun de valori spirituale și culturale în urma condiționărilor socio-istorice specifice unui

teritoriu. Peisajul etnic din *Ținutul Bârgăului* este rezultatul atât a mobilității teritoriale, a ritmului de creștere proprie fiecărei etnii, a restabilizării a granițelor, cât și a statorniciei bârgăuanilor de a-și păstra identitatea teritorială și națională. Structura etnică a avut o evoluție complexă de-a lungul timpului, datorită condiționărilor geopolitice survenite în Transilvania, care au condus la inducerea unor elemente de populație alohtonă în masa compactă autohtonă românească, de observat fiind apariția populației de etnie maghiară și germană, alături de evrei și țigani.

Interpretarea structurii etnice a populației din *Ținutul Bârgăului* este realizată pe o perioada 1850-2011, din acest interval de timp luându-se în considerare momentele de recensământ din anii 1850, 1900, 1930, 2002 și 2011.

Fig.1. Ținutul Bârgăului. Structura etnică a populației. (1850).

Raportându-ne la anul de referință 1850, (Fig.1), populația românească are la nivelul ținutului o pondere covârșitoare de 98,39%, în timp ce ponderea minorităților prezintă a valoare foarte redusă de doar 1,61 %, doar populația de etnie țigănească înregistrând peste 1% (1,13%) din populația totală a regiunii. Etnicii maghiari și germani înregistrează la acest moment valori foarte scăzute, fiind prezenți în teritoriu într-o pondere de 0,15% respectiv 0,33 %. În valori absolute, din cei 8077 de locuitori bârgăuani din anul 1850, 7947 erau români, 12 maghiari, 27 germani și 91 de țigani. Această omogenitate etnică se poate observa și la nivelul localităților (Tab.1.). În toate cele 8 așezări populația românească prezintă valori superioare a pragului de 90%, în timp ce în localitatea *Rusu Bârgăului* locuitorii se declară români în proporție de 100%. Populația maghiară este prezentă într-un număr foarte redus, având un potențial demografic scăzut, numărul acestora varriind între 1 persoană la *Bistrița Bârgăului* și 5 persoane la *Prundu Bârgăului*.

Tab.1. Ținutul Bârgăului. Structura etnică.(1850).

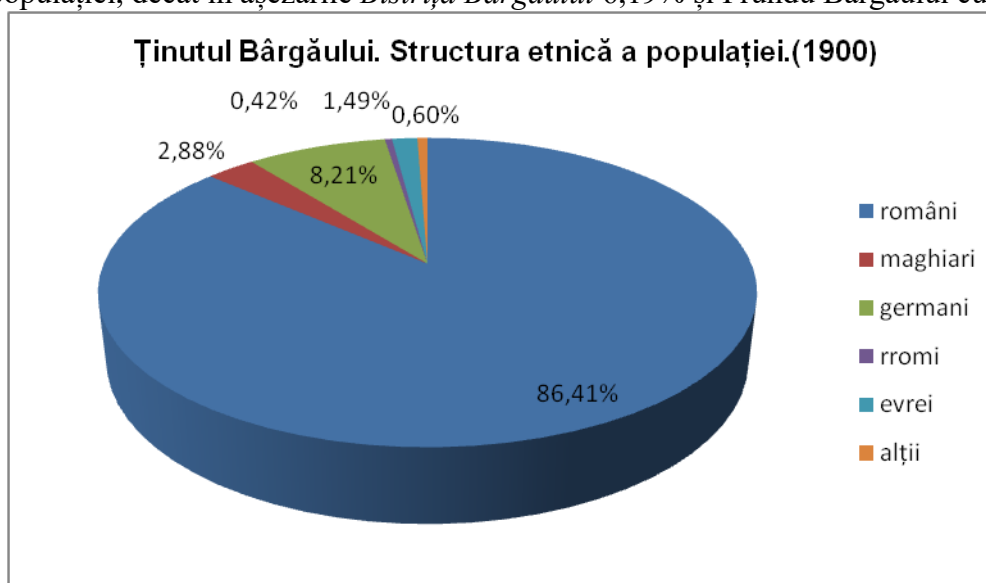
Nr. crt.	Localitatea	Români		maghiari		germani		țigani	
		Nr. loc.	%	Nr. loc.	%	Nr. loc.	%	Nr. loc.	%
1.	Bistrița Bârgăului	1411	98,19	1	0,08	-	-	25	1,73
2.	Rusu Bârgăului	787	100	-	-	-	-	-	-
3.	Josenii Bârgăului	1038	99,14	-	-	-	-	9	0,86
4.	Mijlocenii Bârgăului	827	98,21	-	-	-	-	15	1,79
5.	Susenii Bârgăului	527	97,05	-	-	-	-	16	2,95
6.	Prundu Bârgăului	1490	98,09	5	0,33	24	1,58	-	-

7.	Tiha Bârgăului	1382	99,85	2	0,15	-	-	-	-
8.	Mureșenii Bârgăului	485	93,63	4	0,77	3	0,58	26	5,02
9.	TOTAL	7947	98,39	12	0,15	27	0,33	91	1,13

Sursa: Varga E. Arpad, 2002, prelucrare

Populația țigănească este dispersată în teritoriu, lipsind cu desăvârșire din localitățile *Rusu Bârgăului, Prundu Bârgăului și Tiha Bârgăului*. Majoritatea țiganilor provin din teritoriile iobăgești învecinate, chiar și din Districtul Saxon al Bistriței, ajungând în spațiul bârgăuan în timpul perioadei de graniță militară. Aceștia erau cunoscuți potrivit lui M. Mureșianu (2000) "*umblători*" datorită stilului de viață nestatornică pe care o practicau. Evoluția numerică ascendentă a acestei etnii se bazează atât pe sporul migratoriu pozitiv cât și pe sporul natural pozitiv. Numărul acestora a înregistrat o creștere progresivă, de la 91 de țigani în anul 1850 ajungându-se la 193 de persoane în 1930 și 559 de persoane în 2011. De menționat este și faptul că, dacă la recensământul din 1850 aceștia se denumeau *țigani*, ulterior reprezentanții acestei minorități figurau sub numele de *rromi*. Se remarcă faptul că, recensământul din 1850 nu înregistrează locuitori de etnie evreiească. Lipsa acestora din arealul studiat se datorează restricțiilor impuse de autoritățile militare acestei etnii, chiar dacă în arealele limitrofe existau comunități importante ale acestei minorități. După revoluția din 1848 interdicția este înlăturată făcându-se astfel resimțită aportul populației evreiești.

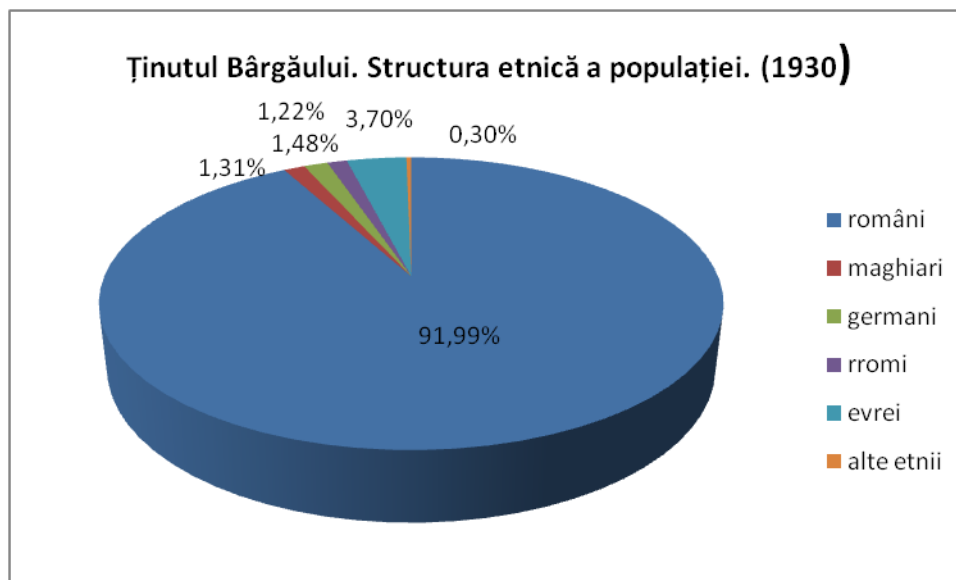
Conform datelor oferite de recensământul din 1900 populația de etnie românească rămâne majoritară cu o pondere de 86,41% (Fig.2), înregistrând o scădere de aproape 12% , chiar dacă numărul acestei etnii a prezentat o creștere absolută de 3363 de persoane. Pe plan teritorial (Tab. 2), în acest an de referință se înregistrează și populație evreiească în număr de 195 de persoane în localitatea *Bistrița Bârgăului*, reprezentând 6,65 % din populația acestei așezări, respective 1,48 % populația totală a regiunii. Populația de origine maghiară înregistrează și ea o creștere absolută de 365 de persoane. La nivel de localitate, această etnie este prezentă în majoritatea așezărilor într-o pondere relativă redusă, fiind absentă doar din localitatea *Mijlocenii Bârgăului*. În majoritatea așezărilor nu depășește valoarea de 4% din totalul populației, decât în așezările *Bistrița Bârgăului* 6,19% și *Prundu Bârgăului* cu 4,29%.

Fig.2. Structura etnică a populației.(1900)

Populația germană înregistrează în perioada 1850-1900 un aport numeric substanțial, de la 27 de persoane la 1074, ceea ce reprezintă o creștere de 1074 de locuitori. Această creștere se datorează dinamicii teritoriale a acestei comunități, pe fondul situării la distanță

relativ redusă a orașului Bistrița, cu o populație însemnată de origine germană. În aceste împrejurări minoritatea germană reprezenta 8,21% din populația întregii regiuni, în situația în care în anul 1850 ponderea era nesemnificativă de 0,33 %.

Fig.3. Structura etnică a populației.(1930)

În 1930 populația românească înregistrează o creștere de aproape 5% față de anul 1900, o creștere absolută de 3237 de persoane, rămânând în continuare majoritară, reprezentând 91,99 % din populația totală a regiunii(Fig.3). Cu ocazia acestui recensământ se consemnează o creștere semnificativă a populației de etnie rromă, cu un număr absolut de 138 de persoane. Ponderi ale etnicilor rromi superioare mediei regiunii se înregistrează în localitățile *Mureșenii Bârgăului*-4,11%, *Susenii Bârgăului*-3,73% și *Bistrița Bârgăului*-1,60%, în vreme ce din așezările *Rusu Bârgăului și Josenii Bârgăului* această majoritate etnică nu este deloc prezentă. Populația evreiască își resimte prezența în cadrul ținutului cu o pondere de 3,70% din totalul populației, datorită bilanțului migratoriu pozitiv și a fenomenului de sedentarizare. Dacă în anul 1900 evreii erau prezenți doar în localitatea *Bistrița Bârgăului*, la nivelul anului 1930 aceștia s-au dispersat în teritoriu refăcându-și prezența în toate așezările bârgăuane. În localitatea *Prundu Bârgăului* se poate observa cea mai numeroasă comunitate evreiască din regiune, 319 de persoană, însemnând 10,16% din populația acestei așezări, ocupând astfel primul loc în rândul minorităților.

Tab.2. Ținutul Bârgăului. Structura etnică.(1900).

Nr. crt.	Localitatea	români		maghiari		germani		Rromi		Evrei		alții	
		Nr. loc.	%	Nr. loc.	%	Nr. loc.	%	Nr. loc.	%	Nr. loc.	%	Nr. loc.	%
1.	Bistrița Bârgăului	2241	76,48	181	6,19	258	8,80	-	-	195	6,65	55	1,88
2.	Rusu Bârgăului	904	96,07	7	0,74	24	2,55	-	-	-	-	6	0,64
3.	Josenii Bârgăului	1243	95,32	26	1,99	34	2,61	-	-	-	-	1	0,08
4.	Mijlocenii Bârgăului	1109	93,82	-	-	73	6,18	-	-	-	-	-	-
5.	Susenii	718	85,58	26	3,10	40	4,77	55	6,55	-	-	-	-

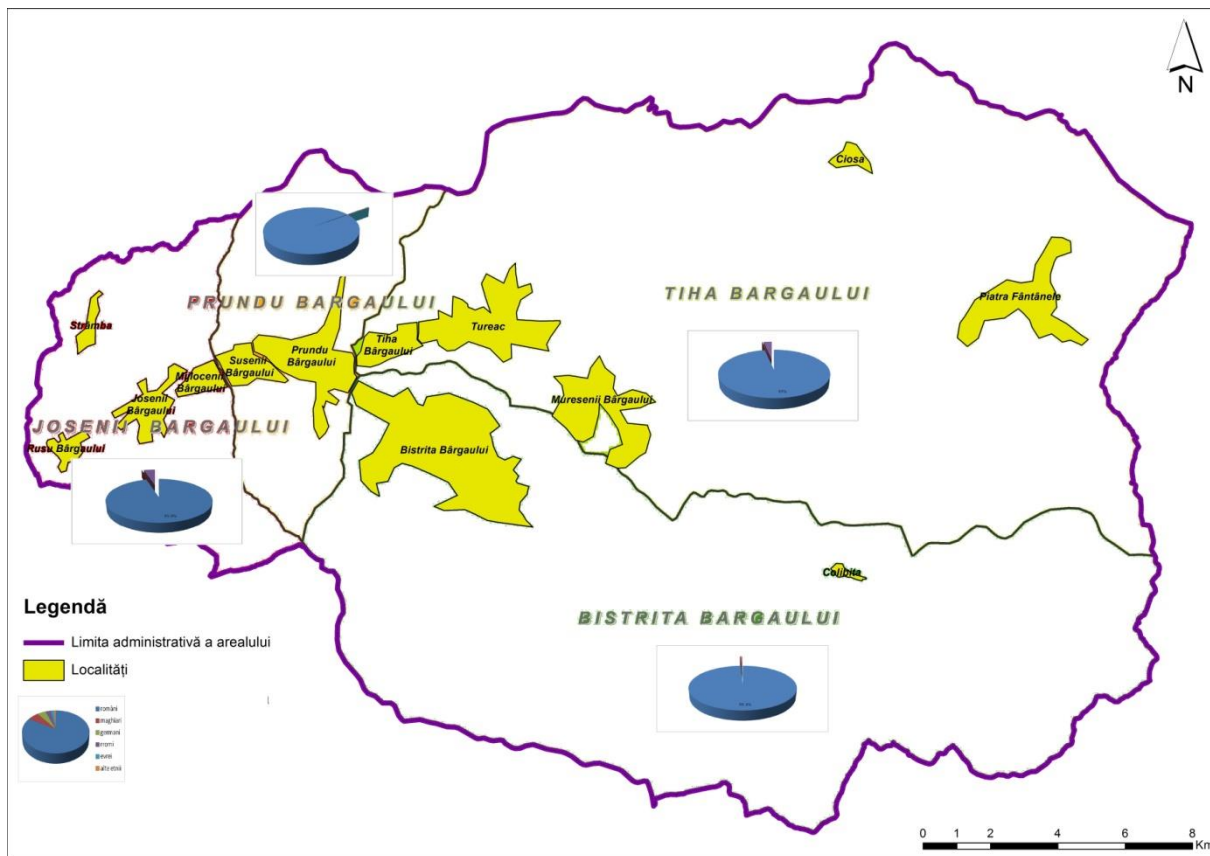
	Bârgăului												
6.	Prundu Bârgăului	1961	77,21	109	4,29	460	18,1 1	-	-	-	-	10	0,39
7.	Tiha Bârgăului	2118	93,43	26	1,15	117	5,16	-	-	-	-	6	0,64
8.	Mureșenii Bârgăului	1016	93,55	2	0,18	68	6,27	-	-	-	-	-	-
9.	TOTAL	11310	86,41	377	2,88	1074	8,21	55	0,42	195	1,48	78	0,60

Sursa: Varga E. Arpad, 2002, prelucrare

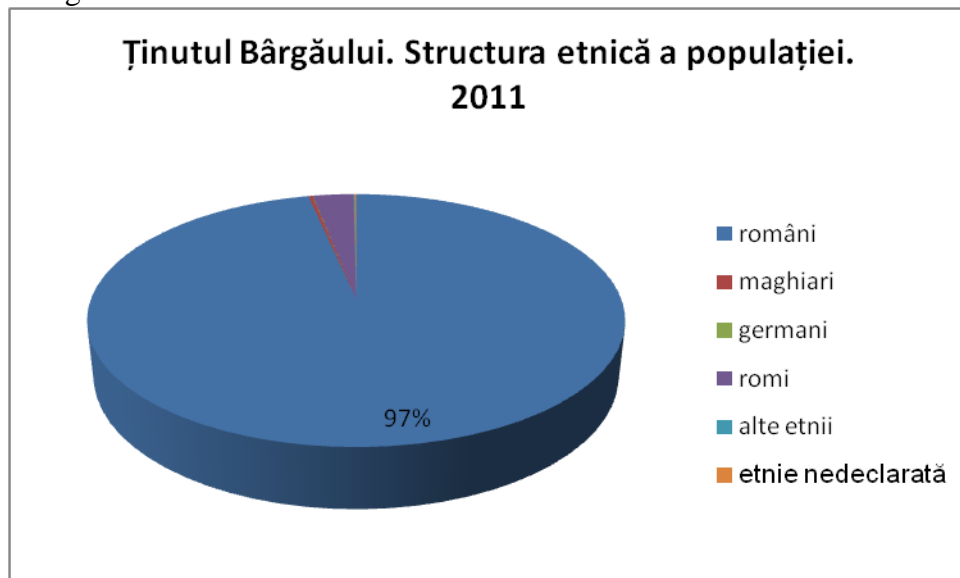
Populația de etnie maghiară înregistrează în acest an un regres demografic, datorită primului val de emigrare a acestor etnici, prezentând o scădere absolută de 170 de persoane, respective 55% față de anul 1900. La nivel de localitate această etnie nu depășește 4% din totalul populației decât în *Susenii Bârgăului* cu 4,14%. Etnicii maghiari sunt prezenți în proporție de 2,58% în *Josenii Bârgăului*, 2,35% în *Prundu Bârgăului*, lipsind cu desăvârșire din așezarea *Mijlocenii Bârgăului*, iar în celelalte localități bârgăuane acestea nu depășesc 1% din totalul populației.

Conform datelor oferite de recensământul din 2002 populația românească înregistrează valori de peste 95% din totalul populației la nivelul celor patru comune (Fig.4). La nivelul localităților în anul 2002 în 7 așezări din cele 13 existente nu s-au înregistrat etnici rromi. Aceștia lipsesc din așezările rurale mici *Colibița*, *Strâmba*, *Ciosa*, și *Piatra Fântânele* care prin poziția lor periferică dar și prin potențialul scăzut nu au oferit conjuncture necesară sedentarizării acestei etnii, dar și din satele *Rusu Bârgăului*, *Susenii Bârgăului* și *Mureșenii Bârgăului*. În schimb există sate în care ponderea acestei etnii este peste 6% din totalul populației, precum *Josenii Bârgăului* 10,54% și *Tureac* cu 6,95%. Chiar dacă spațiul bârgăuan analizat se confruntă în intervalul 1992-2002 cu regresul demografic, cele două așezări sus menționate au înregistrat o creștere demografică, datorită ratei de natalitate ridicată specific acestei etnii. Etnicii maghiari înregistrează și ei o scădere absolută de 167 de persoane față de anul 1930, lipsind total din localitățile mici cu poziționare limitrofă *Strâmba*, *Ciosa* și *Piatra Fântânele*. Numărul etnicilor maghiari variază între 1 persoană în localitățile *Susenii Bârgăului*, *Tiha Bârgăului*, *Tureac* și 12 persoane în *Bistrița Bârgăului*. Efectivele comunității germane au înregistrat în perioada 1900-2000 o scădere drastic, astfel încât în anul 2000 înregistrează valoare de 0,07 % din populația totală a regiunii. Aceștia apar doar insular în teritoriu, într-un număr foarte redus, lipsind din localitățile *Colibița*, *Josenii Bârgăului*, *Rusu Bârgăului*, *Strâmba*, *Ciosa*, *Mureșenii Bârgăului* și *Piatra Fântânele*.

Fig.4. Ținutul Bârgăului. Structura etnică a populației.(1930).

Situația geopolitică a României postbelice a fost un factor de decizie care a antrenat o mare parte a comunității germane precum și a celei evreiești către emigrare, ceea ce condus la declinul demografic a acestor etnici.

Fig.5.Ținutul Bârgăuului Structura etnică a populației.(2011).

Conform datelor Recensământului populației și al locuințelor din anul 2011 permite creionarea profilului cantitativ al populației de etnie românească, astfel încât această etnie înglobează 97% din totalul populației totale a regiunii studiate (Fig.5). De remarcat este scăderea drastică a celorlalte etnii, astfel încât populația maghiară nu depășește pragul de 0,3% în timp ce etnicii germani au o pondere de 0,03 % din totalul populației. La nivelul

comunelor ponderea populației maghiare este inferioară mediei ținutului, în localitățile *Bistrița Bârgăului și Prundu Bârgăului* de 0,2%, și atinge valori superioare mediei regioanelor în localitatea *Josenii Bârgăului* cu 0,6% . În comuna *Tiha Bârgăului* doar trei locuitori s-au declarat aparținători a acestor etnii.

3. Structura confesională

Omogenitatea etnică a *Ținutului Bârgăului* este direct proporțională cu structura confesională a populației. Modul subiectiv de raportare al fiecărui individ la Divinitate, interpretarea confesiunii a populației dintr-un anumit teritoriu ne oferă o imagine asupra felului în care evenimentele politice și-au pus amprenta asupra regiunii.

Datele recensământului realizat în anul 1850 ne arată faptul că, populația din acest ținut aparținea religiei ortodoxe în proporție de 73% și religiei greco-catolice cu 26% (Fig.6), timp ce adepții cultelor reformate, evanghelici, romano-catolici dețineau doar 1% din numărul de locuitori din acest ținut. De remarcat este faptul că, locuitorii bârgăuani intrând mai târziu în teritoriul graniței militare, au reușit să se impună în fața autorităților imperiale, în vederea păstrării credinței ortodoxe, fiind chiar o condiție a aderării. Excepție au făcut însă locuitorii din *Bistrița Bârgăului, Mureșenii Bârgăului* (98,6%) și *Tiha Bârgăului* (99,7%) care au îmbrățișat religia greco-catolică. Edictul de toleranță din 1781 a avut un rol benefic asupra păstrării religiei ortodoxe, care permitea exercitarea liberă al celorlalte religii, menținând însă întâietate religiei catolice.

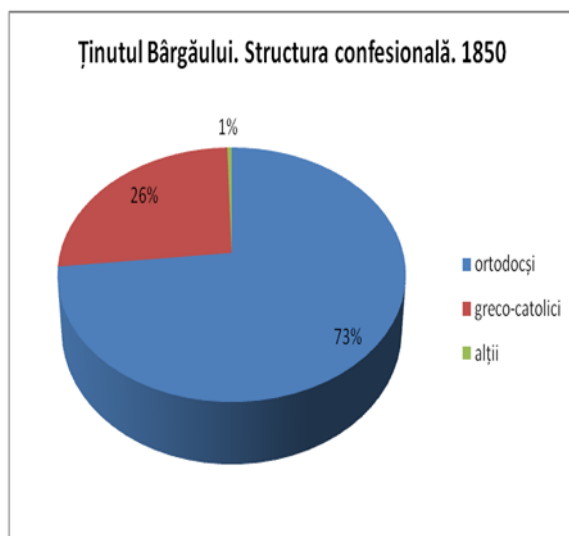

Fig.6. Structura confesională a populației.(1850).

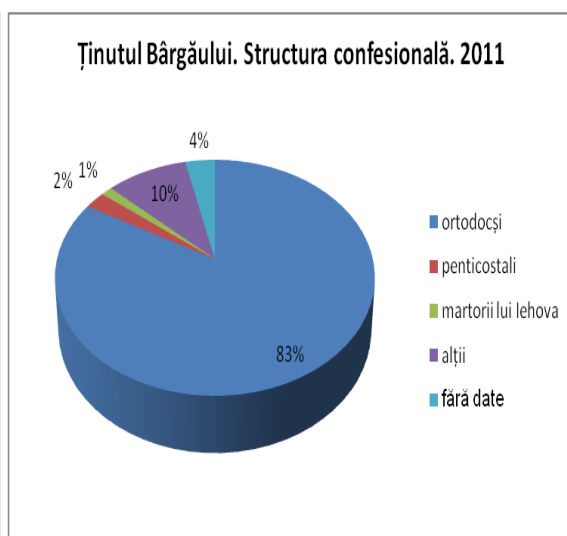

Fig.7. Structura confesională a populației.(2011).

Conform datelor oferite de recensământul populației și al locuințelor din 2011 populația era de confesiune ortodoxă în proporție de 83%, dominantă fiind în toate cele patru comune bârgăuane (Fig.7). Scăderea semnificativă a adepților greco-catolici se datorează desființării Bisericii Române–Unite în anul 1948, bunurile acesteia intrând totodată în patrimonial de stat. Astfel la nivelul anului 2002 populația de confesiune greco-catolică deținea doar 0,29 % din totalul populației regiunii, majoritatea absolută fiind deținută de adepții ortodoxismului în pondere de 95,73%. Astfel la nivelul anului 2011 populația de confesiune ortodoxă a scăzut cu 2917 de persoane. La nivelul comunelor, cultul neoprotestant pentecostal este prezent în toate cele 4 comune, în timp ce cultele creștine tradiționale au doar o prezență insulară, numărul adepților fiind în continuă scădere.

4. Concluzii

În concluzie arealul studiat se prezintă actual sub forma unui spațiu de mare omogenitate etnică chiar dacă în perioada studiată 1850-2011 a fost supus numeroaselor schimbări geopolitice. Populația autohtonă și-a păstrat granițele, doar contextual economic actual a generat părăsirea temporară sau definitivă habitatelor natale în vederea căutării unor condiții mai bune de trai. Datele recensământelor din anii 2002 și 2011 confirmă penetrarea în teritoriul a cultelor neoprotestante, cu largă răspândire a cultului pentecostal și al martorilor lui Iehova, chiar și la nivelul așezărilor mici și izolate, precum Strâmba în detrimentul cultelor tradiționale.

BIBLIOGRAPHY

1. Cocean, P., Boțan, C.N., Ilovan, Oana-Ramona (2011), *Județul Bistrița-Năsăud*, Edit. Academiei Române, București.
2. Fonogea, S., Gligor, V., Puiu, V. (2012), *Dinamica populației din bazinul hidrografic al Bistriței Ardelene, în intervalul 1850-2010*, în *Geographia Napocensis*, Anul VI, nr. 1, Edit. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
3. Grimmeau, J.P. (1992, 1993), *Géographie de la population*, Université Libre de Bruxelles, note de curs.
4. Mureșianu, M., (2000), *Districtul grăniceresc năsăudean (1762-1851)*, *Studiu de geografie istorică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
5. Rotariu, T. (coord.) (2004), *Recensământul din 1850*, ediția a II-a, în Seria Censualia Transilvanica, Cluj, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
6. Sandu, D. (1984), *Fluxurile de migrație în România*, Edit. Academiei R.S.R., București.
7. Sigmirean, I., Onofreiu, A. (2001), *Istoria județului Bistrița-Năsăud în documente și texte (epocile modernă și contemporană)*, Edit. Răsunetul, Bistrița.
8. Varga, A., (2002), *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája*, Edit. Pro-Print, Miercurea Ciuc.
9. Vert, C. (1995), *Analiza geodemografică. Manual practic*, Edit. Mirton, Timișoara
*Recensământul populației și al locuințelor, 2011